

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(4)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 322 sahifa,
18-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchi yoshlarni muhandislik kasblariga yo'naltirishda xorij tajribasi.....	10
Maxamov X. T., Omondavlatova Sofiya Baxtiyor qizi	
2-sinf darslarida "4K" ko'nikmalarini shakllantirish: XXI asr savodxonligi poydevori	14
Jo'rayeva Nargiza O'ktamovna	
Ommaviy axborot vositalarining inson ruhiy salomatligiga ta'siri: empirik tadqiqot natijalari.....	18
Abdinazarova Bibixonim Rashid qizi	
Talabalar uchun amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda texnik loyihalarning o'rmi	23
Axmadaliyev Mansurbek Erkaboy o'g'li, Rejabov Jaloliddin Sadiq o'g'li	
Masalalarni modellashtirish metodi yordamida yechish yo'llari	28
B. B. Qarshiyev, Bekmuradov Bobur Toyloq o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida elektron o'quv materiallaridan foydalanishning afzalliklari.....	34
Tog'aymurodova Marjona Yusuf qizi	
Raqamli ta'lim muhitida dizaynerlik faoliyatlarini rivojlantirishning zamonaviy metodlari.....	39
Satvoldiyeva Malaxatxon A'zamjanovna	
Metall va metallmas buyumlarga ishlov berish texnologiyasi fanidan amaliy dars mashg'ulotlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi	47
A. Safarov	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni shakllantirish mezonlari.....	57
Xolmatov Doston Dilshod o'g'li	
7–8-sinf biologiya darslarida kompetensiyaviy yondashuvni takomillashtirish metodikasi	60
Xolmurodova Sarvinoz	
Zamonaviy adabiyotda lider ayol portreti va shaxsiy rivojlanish falsafasi.....	64
G'afforova Dildora Ergashevna	
Boshlang'ich sinf o'qish darslarida matn ustida ishlash metodikasini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	69
Yusupova Umida Zayniddin qizi	
Umumta'lim maktabida xalq hunarmandchiligi va badiiy loyihalashda kreativ yondashish texnologiyalarining mazmun-mohiyati.....	74
Shomirzayev Maxmatmurod Xuramovich, G'aniyeva Dilfuza A'lam qizi	
Oila muhitining raqamli tadbirkorlik motivatsiyasiga ta'siri: psixologik tahlil	78
Tursunov Lutfulla Sayfullayevich, Boyqobilova Sevinch Fazliddin qizi	
Maktab va muzeylar aloqadorligini ta'minlash asosida o'quvchilarni ma'naviy merosga hurmat ruhida tayyorlashning pedagogik texnologiyasi	81
Nizomxonova Nargizaposhsho Ekrixon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida produktiv o'qish malakasini shakllantirish.....	86
Xurramova Sojida Abdunazar qizi	
Oliy ta'lim tizimida liderlik kompetensiyalarini takomillashtirishning kompleks yondashuvlari.....	91
Risvayeva Charos Zaydilla qizi	
Sport sohasining ommaviyligi va inklyuzivligi	94
Z. N. Urunova, M. Jaborova	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida psixologik muhitni swot-tahlil qilish va korreksiyalash	97
Sattorova Shirinoy San'atovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kognitiv kompetentligini rivojlantirishda integrativ yondashuv ..	100
Buvrayev Akram Rustam o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy nutqiga qo'yiladigan talablar	104
Xolmuminova Dilfuza Xolmamatovna	
O'qituvchining kasbiy faoliyatida ma'naviy-axloqiy fazilatlarining ahamiyati	107
Jumanazarova Dilnoza Umurzaqovna	

Hadislar yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy-axloqiy sifatlarni shakllantirish	111
<i>Akaboyeva Malika Raxmatovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mustaqil fikrlashga o'rgatish texnologiyasi	114
<i>Beshimova Muazzam Bahodirovna, To'lanboyeva Farangis Ibrohimjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlari	117
<i>Xoliyeva Sevara Rustam qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda multimedia texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyasini tarkib toptirish	122
<i>Narmatova Fotima Dilshod qizi</i>	
Organizing Physics Lessons in General Education Schools Based on Gamification Elements	127
<i>Y. A. Mamatokhunov, U. S. Ismoilov, M. A. Muxtorjonova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning samaradorligi....	129
<i>Meyliyeva Sevinch Bozor qizi</i>	
Anoreksiyasi va bulimiyaning psixologik determinantlari hamda klinik jihatlari	132
<i>Askarova Nargiza Abdivaliyevna, To'raqulova Sevinch Sattorjon qizi</i>	
Koxlear implantli bolalar fonematik eshituvini shakllantirish asosida tovush talaffuzini shakllantirish	136
<i>Bozorov Otabek Yo'lchi o'g'li, Yakubova Asalxon Ulug'bek qizi</i>	
Qisqa masofaga yuguruvchi yosh sportchilarning kuch va tezlik-kuch ko'rsatkichlarini rivojlantirishda yillik rejalashtirish samaradorligi	139
<i>Eshpulatov Jamshid Nuraliyevich</i>	
Разработка модуля автопрокторинга для платформ дистанционного обучения на основе компьютерного зрения и анализа активности пользователя	144
<i>Дустқобилов Акмал Бобомуродович</i>	
Определение нарушений академической честности на онлайн-экзаменах на основе компьютерного зрения: алгоритм и эффективность модуля камерaproctor	149
<i>Дустқобилов Акмал Бобомуродович, Маматов Исломбек Ильесович</i>	
Zamonaviy ta'limda sun'iy intellekt texnologiyalari: imkoniyatlar, muammolar va istiqbollar	154
<i>Delov To'liqin Erkinovich, Gulmirzayeva Zulayho Ko'klanboy qizi</i>	
Ijtimoiy tarmoqlarning talaba yoshlar psixologiyasiga ta'siri	160
<i>Saidakbarova Nigora Abduraxim qizi</i>	
Talabalarni ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlashning besh blokli pedagogik modeli	165
<i>Amonov Mirjon Namozovich</i>	
O'smirlarning raqamli texnologiyalarga qaramligi va uning psixologik salomatlikdagi o'rni	170
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Normamatova Aziza Ibroxim qizi</i>	
Qizlarda erta nikohning psixologik omillari va sabablari	174
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv motivlarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari	178
<i>Jumayeva Guzal Xayriddin qizi</i>	
Maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarda barmoqlar harakati mashqlari asosida kichik motorika va harakat koordinatsiyasini rivojlantirish	183
<i>Mirzakarimov Yuldashboy Abdinabiyevich</i>	
Globalashuv sharoitida yoshlar tashkilotlari orqali milliy o'zlikni anglashni shakllantirishning pedagogik strategiyalari	187
<i>Axralova Marg'uba Akmalxanovna</i>	
Tarbiya fani asosida o'quvchilarda huquqiy kompetentlikni rivojlantirish imkoniyatlari	191
<i>Jumanova Xafiza Xoliqulovna</i>	
Zamonaviy ilmiy-texnika taraqqiyoti sharoitida texnologik ta'lim mazmunini STEM yondashuvi asosida integratsiyalash va talabalarning texnik fikrlash kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	196
<i>Imanov Baxtiyor Berdiyevich, Qulmamatova Xurshida Abduxamidovna, Barataliyeva Nasiba Maxmadaminovna</i>	
Ijodiy kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilgan o'quv jarayonining mazmuniy ta'minoti	202
<i>Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi</i>	

MUNDARIJA	СОДЕРЖАНИЕ	CONTENTS
		The Influence of a Competency-Based Approach on Educational Quality in Physics Instruction ..... 205 <i>A. Xakimov, Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, M. A. Ne'matova</i>
		Umumta'lim maktablarida o'quvchilarning ekologik savodxonligini shakllantirishning amaliy holati ..... 208 <i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>
		Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilariga ingliz tilini o'rgatishning pedagogik va psixologiyistik xususiyatlari ..... 214 <i>Ismoilova Muattar Ilyosovna</i>
		Sharq mutafakkirlarining yoshlarni mehnat va kasb-hunarga o'rgatish bo'yicha qarashlari ..... 219 <i>Alqarov Qodir Xoimatovich, Irmatov Pirmuhammad Normat o'g'li</i>
		Metallar mavzusini interfaol metodlar asosida o'qitish orqali o'quvchilar kreativligini oshirish ..... 222 <i>Murodova Sayyora Qanoatovna</i>
		Moliyaviy terminlarni tarjima qilishning metodologik muammolari ..... 226 <i>Norboeva Dilafuz Djumaqulovna, Suvonov Ozodbek Jamshid o'g'li</i>
		Oliy ta'lim muassasalarida yakuniy nazorat jarayonlarini sun'iy intellekt texnologiyalari asosida tashkil etishning afzalliklari ..... 230 <i>Abdunabiyeva Kamola Mansurovna</i>
		Pedagogik ta'limda AI-tutor texnologiyalaridan foydalanish: o'zaro ta'sir mexanizmi va samaradorlik tahlili ..... 236 <i>Abdunabiyeva Maftunaxon Solijon qizi</i>
		Talabalarda prokrastinatsiyani kamaytirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari ..... 240 <i>Kozimov Sayfullah Maxammadjon o'g'li</i>
		Kompetensiyaviy yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini rivojlantirish ..... 245 <i>Raximov Zokir Toshtemirovich</i>
		Yosh voleybolchilarning umumiy va maxsus jismoniy tayyorgarliklarini oshirishning pedagogik asoslari ..... 249 <i>Temirov Shoirbek Raimjonovich</i>
		Oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv jarayonlari mexanizmlarini takomillashtirish ..... 253 <i>Kimsanova Rahnamo Solijonovna</i>
		Milliy kurash vositasida yoshlarning irodaviy sifatlarini rivojlantirish ..... 257 <i>Muratov Muzaffar Shermamatovich</i>
		Xavotirlanish muammosining psixologik-pedagogik adabiyotlarda o'rganilganligi va o'smirlik davrining psixologik xususiyatlari ..... 261 <i>Mutalibjonov Nurillo Iroiljon o'g'li</i>
		Bo'lajak pedagoglarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning innovatsion va refleksiv asoslari ..... 264 <i>Oblayeva Lobar Erdonovna</i>
		STEM Education Technology: Physics Teaching Methodology and Future Innovations ..... 268 <i>Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, Odinakhon Sotvoldiyeva Abdumannob qizi</i>
		Mustaqil ta'limni tashkil etishning nazariy asoslari ..... 272 <i>Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna</i>
		Maktabgacha tarbiya yoshda bolalar kognitiv sohasining tadqiq qilinishi ..... 276 <i>Raxmonova Shaxrizoda Laziz qizi</i>
		Modernization of Physics Teaching Methodology Based on Stream Integration in Vocational Schools ..... 279 <i>S. Z. Zaynobiddinov, Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, Z. M. Orifjonova</i>
		Cultural Competence as a Core Component of Foreign Language Teaching: Theoretical Foundations and Pedagogical Integration ..... 282 <i>Shahlo Obidova</i>
		Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida talabalarning akmeologik madaniyatini rivojlantirishda ART-pedagogik texnologiyalardan foydalanish ..... 286 <i>Shodmonova Shoirsa Saidovna, Sharifova Dildora Shavkiddin qizi</i>
		Talabalarning to'garak mashg'ulotlari orqali ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish yo'llari ..... 290 <i>Turakulova Feruza Mamadoli qizi</i>

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlari	294
<i>Xoliyeva Sevara Rustam qizi</i>	
Texnologiya darslarida raqamli texnologiyalar vositasida o'quvchilarning tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	298
<i>Xudoyberdiyeva Nilufar Raximqulovna</i>	
Umumta'lim maktablari musiqa darslarida media-kontentlardan foydalanib o'quvchilarda estetik didni shakllantirish.....	302
<i>Xudoyqulov Asilbek Aziz o'g'li</i>	
Педагогические стратегии профилактики раннего профессионального выгорания у студентов-медиков (в условиях высокой информационной нагрузки)	305
<i>Асророва Мафтунабегим Махаммадризо кизи</i>	
Формирование самоотношения у подростков, переживших насилие	308
<i>Кушакова Наргиза Исламбаевна, Азаркова Миланика Дмитриевна</i>	
Изучение развития эпистемических знаний у учащихся 5-го класса в педагогико-психологической литературе.....	311
<i>Нехочина Лола Шахобиддиновна</i>	
Когнитивные уровни читательской деятельности в заданиях PIRLS: типология, процессы понимания и система оценивания.....	314
<i>Нуруллаева Шахло Уктамовна, Александра Валерьевна Шаркова</i>	

UMUMTA'LIM MAKTABLARI MUSIQA DARSLARIDA MEDIA-KONTENTLARDAN FOYDALANIB O'QUVCHILARDA ESTETIK DIDNI SHAKLLANTIRISH

Xudoyqulov Asilbek Aziz o'g'li

Samarqand davlat pedagogika instituti
"musiqa ta'limi va san'at" mutaxassisligi magistranti

Annotatsiya: Maqolada ta'lim jarayonida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, xususan, audio, video, multimedia va raqamli platformalardagi musiqiy materiallardan samarali foydalanishning o'quvchilarning badiiy tafakkuri, musiqiy idroki hamda estetik dunyoqarashini rivojlantirishdagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, musiqiy media-kontentlarning o'quvchilarning ijodiy fikrlashi, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalanishiga ta'siri ilmiy-nazariy jihatdan asoslab berilgan. Tadqiqot davomida musiqiy media vositalaridan foydalanishning samarali usul va metodlari tavsiya etilib, ularning ta'lim sifati va estetik tarbiyadagi o'rni ochib berilgan.

Kalit so'zlar: musiqiy media-kontent, estetik did, estetik tarbiya, o'quvchi, musiqa ta'limi, multimedia texnologiyalari, badiiy tafakkur, musiqiy idrok, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, ijodiy fikrlash, raqamli ta'lim, madaniy qadriyatlar.

Abstract: The article highlights the importance of the effective use of modern information and communication technologies in the educational process, particularly musical materials presented through audio, video, multimedia, and digital platforms, in developing students' artistic thinking, musical perception, and aesthetic worldview. Furthermore, the influence of musical media content on fostering students' creative thinking and educating them in the spirit of respect for national and universal values is scientifically and theoretically substantiated. The study also recommends effective methods and approaches for the use of musical media tools and reveals their role in improving the quality of education and aesthetic upbringing.

Key words: musical media content, aesthetic taste, aesthetic education, student, music education, multimedia technologies, artistic thinking, musical perception, information and communication technologies, creative thinking, digital education, cultural values.

Аннотация: В статье освещается значение эффективного использования современных информационно-коммуникационных технологий в образовательном процессе, в частности музыкальных материалов, представленных через аудио, видео, мультимедиа и цифровые платформы, для развития художественного мышления, музыкального восприятия и эстетического мировоззрения учащихся. Также научно-теоретически обосновывается влияние музыкального медиа-контента на развитие творческого мышления учащихся и воспитание уважения к национальным и общечеловеческим ценностям. В ходе исследования предложены эффективные методы и приёмы использования музыкальных медиа-средств, а также раскрыта их роль в повышении качества образования и эстетического воспитания.

Ключевые слова: музыкальный медиа-контент, эстетический вкус, эстетическое воспитание, ученик, музыкальное образование, мультимедийные технологии, художественное мышление, музыкальное восприятие, информационно-коммуникационные технологии, творческое мышление, цифровое образование, культурные ценности.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar jadal rivojlanayotgan davrda ta'lim tizimida innovatsion pedagogik yondashuvlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, umumta'lim maktablarida musiqa darslarini zamonaviy media-kontentlar asosida tashkil etish o'quvchilarning estetik didi, badiiy tafakkuri va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda samarali vosita sifatida namoyon bo'lmoqda.

“Musiqqa inson ma’naviy kamolotining muhim tarkibiy qismi bo’lib, u yosh avlodning ruhiy dunyosi, emotsional sezgirligi va san’atga bo’lgan munosabatini shakllantiradi” [6]. Shu sababli musiqqa ta’limida audio, video, multimedia, animatsiya va raqamli platformalardan foydalanish bugungi kunning dolzarb pedagogik masalalaridan biri hisoblanadi.

O‘zbekiston Respublikasida ta’lim tizimini modernizatsiya qilish, yoshlarni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash masalalariga davlat siyosati darajasida alohida e’tibor qaratilmoqda. Jumladan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi “O‘zbekiston Respublikasi xalq ta’limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to’g’risida”gi PF-5712-son¹ Farmonida ta’lim jarayoniga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish, o’quvchilarning ijodiy va intellektual salohiyatini rivojlantirish ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilangan [1].

Shuningdek, Prezidentning 2022-yil 2-fevraldagi PQ-112-son² qarorida madaniyat va san’at sohasini rivojlantirish, yoshlarning estetik tarbiyasini kuchaytirish hamda milliy musiqqa merosini targ’ib qilishga alohida urg’u berilgan [2].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Pedagog olimlarning fikricha, estetik tarbiya shaxsning go’zallikni his etishi, uni anglash va qadrlash qobiliyatini shakllantiradi. Musiqqa esa estetik tarbiyaning eng ta’sirchan vositalaridan biridir.

Xususan, D.B. Kabalevskiy musiqqa ta’limi orqali o’quvchilarda badiiy idrok va estetik munosabatlarni rivojlantirish mumkinligini ta’kidlaydi [7, 42-b.].

Pedagog olim Sh.A. Amonashvili ta’lim jarayonida o’quvchining emotsional faolligini oshirish muhimligini ta’kidlaydi [4, 78-b.]. Media-kontentlar aynan shu vazifani samarali amalga oshiradi.

Bugungi kunda media-kontentlar orqali taqdim etilayotgan musiqiy materiallar o’quvchilarning darsga bo’lgan qiziqishini oshirib, ularning musiqani tinglash, tahlil qilish va his etish ko’nikmalarini rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, multimedia vositalari orqali milliy va jahon musiqqa namunalari bilan tanishtirish o’quvchilarning estetik dunyoqarashini boyitadi hamda ularni madaniy merosga hurmat ruhida tarbiyalaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

N.A. Vetlugina estetik tarbiya jarayonida san’at asarlarining hissiy ta’siri muhim o’rin tutishini qayd etadi [3, 64-b.]. Darhaqiqat, media vositalari orqali berilgan musiqiy materiallar o’quvchining hissiy olamiga kuchli ta’sir etib, uning san’atga bo’lgan qiziqishini oshiradi. Bugungi kunda YouTube, elektron multimedia platformalari hamda interfaol taqdimotlar musiqqa ta’limining ajralmas qismiga aylanmoqda. Ushbu vositalar orqali o’quvchilarning tinglab tahlil qilish ko’nikmalari rivojlanadi, jamoaviy musiqiy faoliyat faollashadi, musiqqa savodxonligi oshadi hamda estetik va axloqiy qarashlar shakllanadi.

Musiqqa darslarida media-kontentlardan foydalanishda pedagogning metodik mahorati muhim ahamiyatga ega. Quyidagi metodlar samarali natija beradi. Tinglab tahlil qilish metodida o’quvchilar musiqqa asarining mazmuni, ritmi, tempi va obrazlarini tahlil qiladilar. Multimedia vositalari ushbu jarayonni yanada qiziqarli qiladi. Taqqoslash metodida turli janr va uslubdagi asarlarni audio-video shaklda taqqoslash o’quvchilarning estetik fikrlashini rivojlantiradi. Vizual taqdimot metodida kompozitorlar hayoti va ijodi haqidagi videoroliklar, slaydlar va animatsiyalar dars samaradorligini oshiradi. Interfaol metodlarda esa onlayn platformalar, viktorinalar va musiqiy testlar orqali o’quvchilarning faolligi oshiriladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Musiqqa darslarida media-kontentlardan foydalanish ta’limning interfaol va samarali tashkil etilishiga xizmat qiladi. Audio yozuvlar, videodarslar, elektron darsliklar, animatsiyalar va virtual platformalar o’quvchilarning musiqiy idrokini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Zamonaviy media vositalari orqali o’quvchi nafaqat musiqani tinglaydi, balki uni vizual tarzda kuzatadi, tahlil qiladi va unga ijodiy yondashadi.

Pedagog olim B.M. Teplovning fikricha, musiqani chuqur his etish va tushunish jarayoni estetik tafakkurning shakllanishiga bevosita ta’sir ko’rsatadi [6, 53-b.]. Shu bois musiqqa darslarida multimedia texnologiyalaridan foydalanish o’quvchilarning emotsional sezgirligini oshiradi.

Media-kontentlar asosida tashkil etilgan darslar o’quvchilarning musiqqa faniga qiziqishini oshiradi, eshitish va ko’rish orqali bilimlarni mustahkamlaydi, mustaqil va ijodiy fikrlashni rivojlantiradi, milliy va jahon musiqqa madaniyatiga oid bilimlarni kengaytiradi hamda estetik did va badiiy tafakkurni shakllantiradi. Ayniqsa, video-materiallar orqali kompozitorlar hayoti, musiqqa asarlarining yaratilish tarixi va ijro uslublarini ko’rsatish o’quvchilarning musiqaga bo’lgan emotsional munosabatini kuchaytiradi.

1 <https://lex.uz/ru/docs/-4312785>

2 <https://lex.uz/uz/docs/-5849580>

Musiqiy media-kontent – bu musiqa bilan bog'liq bo'lgan va raqamli hamda axborot texnologiyalari orqali uzatiladigan audio, video, multimedia yoki interfaol materiallar majmuasidir ^[8]. U ta'lim, tarbiya, madaniyat va ko'ngilochar jarayonlarda foydalaniladigan musiqiy axborot vositalarini o'z ichiga oladi. Musiqiy media-kontent texnologiyalar yordamida taqdim etiladigan musiqiy materiallardan iborat bo'lib, ularga audio yozuvlar (qo'shiqlar, kuylar, musiqa merosi namunalari), videokliplar va konsert lavhalari, multimedia taqdimotlari, animatsion musiqiy darslar, elektron darsliklar, podkastlar, onlayn musiqa platformalari, interaktiv musiqiy o'yinlar hamda virtual konsert va ijro materiallari kiradi.

Umuman olganda, musiqiy media-kontent – axborot-kommunikatsiya texnologiyalari vositasida yaratiladigan, saqlanadigan va uzatiladigan musiqiy xarakterdagi audio, video hamda multimedia materiallari majmuasi bo'lib, u shaxsning estetik, madaniy va ijodiy rivojlanishiga xizmat qiladi.

Estetik did insonning go'zallikni anglash, baholash va undan zavqlanish qobiliyatidir. O'quvchilarda estetik didni shakllantirish jarayoni uzluksiz pedagogik faoliyatni talab qiladi. Musiqa san'ati esa ushbu jarayonda eng ta'sirchan vositalardan biri sanaladi. Musiqiy media-kontentlar yordamida o'quvchilar turli janr va uslublardagi asarlar bilan tanishadilar. Bu esa ularning estetik qarashlarini boyitadi hamda san'atni ongli ravishda idrok etishga yordam beradi. Jumladan, milliy maqomlar, xalq kuy-qo'shiqlari, mumtoz musiqa namunalari va zamonaviy kompozitsiyalarni taqqoslab tinglash o'quvchilarda musiqiy tafakkurni rivojlantiradi.

XULOSA

Umumta'lim maktablari musiqa darslarida media-kontentlardan foydalanish o'quvchilarda estetik didni shakllantirishning muhim pedagogik vositalaridan biri hisoblanadi. Zamonaviy multimedia texnologiyalari yordamida tashkil etilgan musiqa darslari o'quvchilarning badiiy tafakkuri, musiqiy idroki va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi. Shuningdek, ular yosh avlodni milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalashga xizmat qiladi.

Media-kontentlardan foydalanish orqali darslarning qiziqarli va interfaol tashkil etilishi o'quvchilarning musiqa faniga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularning mustaqil fikrlash hamda san'atni ongli ravishda idrok etish ko'nikmalarini shakllantiradi. Ayniqsa, audio va video materiallar asosida olib borilgan mashg'ulotlar estetik tarbiyaning samaradorligini oshiradi. Kelgusida musiqa ta'limida raqamli texnologiyalar va innovatsion media-platformalardan foydalanishni yanada takomillashtirish, o'qituvchilarning media kompetentligini rivojlantirish hamda milliy musiqa merosini zamonaviy formatlarda targ'ib etish muhim vazifalardan biri bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "Xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risida"gi PF-5712-son Farmon. 2019-yil. <https://lex.uz/ru/docs/-4312785>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "Madaniyat va san'at sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-112-son Qaror. 2022-yil. <https://lex.uz/uz/docs/-5849580>
3. Vetlugina N.A. "Музыкальное развитие ребенка". Moskva, 1991-yil.
4. Amonashvili Sh.A. "Личностно-гуманная основа педагогического процесса". Moskva, 1990-yil.
5. Davronova G.M. "Musiqa o'qitish texnologiyalari va loyihalash". O'quv qo'llanma. 162 bet. Toshkent, 2019-yil.
6. Teplov B.M. "Психология музыкальных способностей". Moskva, 1985-yil.
7. Kabalevskiy D.B. "Основы музыкального воспитания". Moskva, 1988-yil.
8. Wikipedia Uzbekcha

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.